

АКАДЕМИЯЛЫҚ АДАЛДЫҚ САЯСАТЫ

Академиялық адалдық-оқыту мен бағалауда жеке адалдықты дамытатын құндылықтар мен қағидаттар жиынтығы. Жазбаша тесттерді, емтихандарды, эсселерді, зерттеулерді, презентацияларды орындау және тапсыру кезінде лайықты мінез-құлық ретінде түсіндіруге болады.

Академиялық адалдық саясатының негізгі мақсаты академиялық адалдық қағидаттарын іске асыру және ілгерілету арқылы білім сапасын арттыру болып табылады.

АЭЖБУ академиялық адалдықтың сөзсіз және базалық негізі ретінде төменде көрсетілген қағидаттарды бекітеді. Бұзушылық, сондай-ақ осы Қағидаларды елемеу, ол қандай көрінетініне және қандай салдарға әкелетініне қарамастан, қолайсыз және үйлеспейді.

1. Академиялық адалдық принциптері

Академиялық адалдықтың негізгі қағидаттары:

- 1) академиялық жұмыста адалдық пен өзара құрметтеуді қалыптастыратын негізгі институционалдық құндылық ретінде академиялық адалдықты қамтамасыз ету;
- 2) жоғары этикалық құндылықтарды қалыптастыруға бағытталған академиялық адалдықтың әділ және объективті қағидаларын бекіту; ;
- 3) оқу процесінің барлық нысандары мен түрлерін (жазбаша бақылау жұмыстарын, емтихандарды, эсселерді, зерттеулерді, презентацияларды тапсыру және қабылдау) орындау кезінде лайықты мінез-құлық таныту);
- 4) академиялық мәдениетті қалыптастыруға ықпал ететін тәлімгер ретінде оқытушының өз білім алушыларына құрмет көрсетуі;
- 5) академиялық адалдықты ілгерілеткені және қорғағаны үшін білім беру процесіне қатысушыларды көтермелеу және ынталандыру;
- 6) оқытушының пәннің нақты саясатын, білім алушыдан күтілетін талаптарды анықтауы;
- 7) оқытушының білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың нақты параметрлерін айқындау;
- 8) академиялық адалдық қағидаттарын бұзғаны үшін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шаралар қабылдау;
- 9) білім алушыларға, ПОҚ-ға білім беру, әлеуметтік және психологиялық қолдау көрсететін және академиялық адалдық көріністеріне жол бермеуге мүмкіндік беретін академиялық орта құру болып табылады.

2. Оқыту процесін ұйымдастыруға қойылатын негізгі талаптар

- Университет оқытушылары, білім алушылары мен қызметкерлері:
- қарыз алу көзін көрсетпей қағаз немесе электрондық түрде жарияланған бөтеннің мәтінін жазбаша жұмыста пайдалану;
 - орындалған жұмыстың немесе оның бір бөлігінің дербестігіне күмән келтіретін қарыз алу;
 - бөтен мәтінді кірме мәтіннің мазмұнын өзгертпей сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік ауыстырумен баяндау;
 - білімді бақылаудан өту үшін әр түрлі жазбаша жұмыстар ретінде бір мәтінді ұсыну;
 - білімді бақылаудан өту мақсатында өз жұмысы ретінде басқа тұлға орындаған жазбаша жұмысты тапсыру;
 - білімді бақылаудан өту үшін басқа адамға өз жұмысын саналы түрде ұсыну және т. б.;
- оқытушы рұқсат бермеген кез келген жазбаша дереккөздерді, анықтамалық әдебиетті, калькуляторларды, ұялы телефондарды және басқа да таратушы және қабылдаушы электрондық құрылғыларды: смартфондарды, коммуникаторларды, планшеттерді, ноутбуктерді, әртүрлі плейерлерді, көп функциялы сағаттарды, сымсыз құлақспаптарды және өзге де мүмкіндіктерді пайдалануға тыйым салынады. Анықтама және оқу әдебиетін, калькуляторды және өзге де техникалық құралдарды білім алушы пәннің ерекшелігіне және емтиханды өткізу нысанына қарай кафедра меңгерушісінің рұқсатымен емтиханда пайдалана алады;
- емтихан немесе бақылау тапсырмасын орындау кезінде басқа білім алушыларды алдау және көмекке жүгіну;
 - академиялық жұмысты орындау, білімді бақылаудан өту кезінде ақпарат алудың кез келген өзге заңсыз тәсілдері мен көздерін пайдалану және/немесе оны басқа біреуге беру;
 - емтихан жұмыстарына қол қою (жазбаша емтихан кезінде), оларға емтихан билетінің сұрақтарына жауаптармен байланысты емес белгілерді, суреттерді және өзге де белгілерді қалдыру;
 - фактілерді бұрмалау және бұрмалау (білім алушыны ауыстыру, мәлімдемелерді немесе деректерді ауыстыру, дұрыс емес деректерді беруге тырысу, тапсырманы бағалауды немесе жауаптарды қолдан жасау, құжаттардағы жазбаларды, қолдарды қолдан жасау, тапсырылған жұмысқа түзетулер, толықтырулар енгізу және т. б.);
 - алдауға жәрдемдесу (адамға Академиялық адалдық саясатына және Университетте қабылданған кодекстерге қайшы келетін іс-әрекеттер жасауға көмек көрсету; білім алушыларға емтихан кезінде немесе ұжымдық жұмыс көзделмеген тапсырманы орындау кезінде басқа білім алушылардың жұмыстарына қарауға рұқсат беру, білім алушылардың, қызметкерлердің және өзге де тұлғалардың көмегімен бақылау тапсырмаларын алу (немесе

ұрлау), бақылау тапсырмаларын, дайын жұмыстарды сату немесе сатып алуға және/немесе сатуға көмектің өзге де жолдары);

- бақылау және емтихан тапсырмаларын орындау кезінде мәліметтерді, оқу материалдарын ұсыну немесе басқа тұлғаға көмек көрсету және т. б.

Академиялық адалдықты бұзу түрлерінің осы тізбесі толық болып табылмайды және қажеттілігіне қарай толықтырылуы мүмкін.

3. Жазба жұмыстарын дербестік мәніне тексеру

Жазбаша жұмыстарды орындау дербестігін тексеру жазбаша жұмыстарды плагиатқа тексеру регламентіне сәйкес (мәтіндік құжаттарды бірегейлігіне тексеру бойынша мамандандырылған іздестіру бағдарламалық өнімін пайдалана отырып) жүргізілуі тиіс (Antiplagiat.ru).

Мамандандырылған іздестіру бағдарламалық өнімін пайдалана отырып, білім алушылардың жазбаша жұмыстарын тексеру Antiplagiat.ru мүмкін емес, тексеру мәтіндік құжаттардың бірегейлігіне (жалпыға қолжетімді желілік көздерден қарыз алудың болуына) тексеру бойынша Интернет желісінде қолжетімді мамандандырылған іздестіру бағдарламалық өнімдерін іздеу жүйелерін пайдалана отырып жүзеге асырылады: <http://advego.ru/plagiatus>, <http://www.etxt.ru/antiplagiat>, <http://plagiarisma.ru>, Google, Yandex, Mail.ru, Рамблер, Yahoo! және т. б.

Білім алушының жазбаша жұмысын тексеру нәтижелерін оқытушы, ғылыми жетекші жазбаша жұмысты қорғауға және/немесе оны бағалауға рұқсат беру туралы шешім қабылдаған кезде ескереді.

Тәуелсіз орындалған жазбаша жұмыстар қарауға жіберілмейді және оларды оң бағалау мүмкін емес. Мұндай жағдайларда оқытушы білім алушыға "қанағаттанарлықсыз" деген баға қоюға міндетті. Бұл жұмыс орындалмады деп саналады.

4. Академиялық адалдық саясатын бұзғаны үшін жауапкершілік

Университет барлық оқытушылардан, білім алушылардан және қызметкерлерден ЖОО қызметінің іргетасы ретінде Академиялық адалдық саясатын жүргізуді және қолдауды талап етеді.

Плагиат, семинар, Есептеу-графикалық, курстық, дипломдық жұмыстар, магистрлік диссертацияларды сатып алу және сату қарапайым ережелерді бұзу шеңберінен шығып, қоғамға қатысты елеулі бұзушылық ретінде қабылданады және басқа адамдардың материалдарын пайдаланғаны үшін жазаланады.

Әрбір бұзушылық жағдайын оқытушы белгілейді, ал білім алушының ағымдағы немесе қорытынды жұмысы бағалау рәсіміне жіберілмейді. Білім алушыға сөгіс жарияланады, одан әрі шегерімге дейін.

Оқытушылар білім алушыларға олардың жұмыстары веб-жүйенің көмегімен плагиаттың бар-жоғы тексерілетіні туралы хабарлауға кепілдік береді.

4.1 Ережелер бұзылған жағдайда шараларды қолдану тәртібі

1. Академиялық адалдықтың бұзылуы анықталуы мүмкін:

- 1) ағымдағы бағалауды өткізу кезінде;
- 2) қорытынды бағалау жүргізу кезінде;
- 3) Зертханалық жұмыстар бойынша есептерді тапсыру кезінде және т.

б.

2. Оқушылардың оқу жетістіктерін ағымдағы бағалауды өткізу кезінде плагиат, сөз байласу анықталған жағдайда:

1) оқытушы осы тармаққа қосымшаға сәйкес нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды

равилам, оқушымен әңгіме өткізеді. Ережелерді бұзу туралы Акт тиісті заттай дәлелдемелермен және оқушылар жұмыстарының көшірмелерімен институт директорына беріледі;

2) жүйелі бұзушылық кезінде (үш және одан көп рет) оқытушы белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды. Қағидаларды бұзу туралы Акт тиісті заттай дәлелдемелермен және оқушылар жұмыстарының көшірмелерімен бірге Институт директорына беріледі, ол барлық құжаттарды тәртіптік комиссияға береді.

3. Білім алушылардың оқу жетістіктерін ағымдық бағалауды өткізу кезінде алдау анықталған жағдайда:

1) оқытушы белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды, эдвайзердің және/немесе шығарушы кафедра меңгерушісінің қатысуымен білім алушымен әңгіме өткізеді. Ережелерді бұзу туралы Акт тиісті заттай дәлелдемелермен және оқушылар жұмыстарының көшірмелерімен институт директорына беріледі;

2) жүйелі бұзушылық кезінде (үш және одан көп рет) оқытушы белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды. Қағидаларды бұзу туралы Акт тиісті заттай дәлелдемелермен және оқушылар жұмыстарының көшірмелерімен бірге Институт директорына беріледі, ол барлық құжаттарды тәртіптік комиссияға береді.

4. Бағаланатын жұмыстың бағаларын, деректерін бұрмалау анықталған жағдайда, бағаланатын жұмыстардың жауаптарын адал емес жолмен алу, оқушылардың оқу жетістіктерін ағымдағы бағалауды жүргізу кезінде ақпаратты немесе құрылғыларды заңсыз пайдалану:

1) оқытушы Академиялық адалдық ережелерін бұзу туралы акт жасайды, эдвайзердің және/немесе шығарушы кафедра меңгерушісінің қатысуымен білім алушымен әңгіме өткізеді. Қағидаларды бұзу туралы Акт тиісті заттай дәлелдемелермен және оқушылар жұмыстарының көшірмелерімен бірге Институт директорына беріледі, ол барлық құжаттарды тәртіптік комиссияға береді.

5. Плагиат, сөз байласу, алдау, бағаларды, бағаланатын жұмыстың деректерін бұрмалау анықталған, студенттің/магистранттың бағаланатын жұмыстардың жауаптарын адал емес жолмен алған, сондай-ақ оқу

жетістіктерін қорытынды бағалауды жүргізу кезінде ақпаратты немесе құрылғыларды заңсыз пайдаланған жағдайда:

1) оқытушы немесе емтихандарға қатысуға уәкілетті адам белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды. Қағидаларды бұзу туралы Акт тиісті заттай дәлелдемелермен және оқушылар жұмыстарының көшірмелерімен бірге Институт директорына беріледі, ол барлық құжаттарды тәртіптік комиссияға береді. Бұзушылықтарға жол берген білім алушыларға тәртіптік жазалау шаралары қолданылады (жұмыс үшін бағаны D деңгейінен аспайтын деңгейге дейін төмендету, жазбаша жұмысты қайта орындау, сөгіс, ата-аналарды хабардар ету, университет сайтында ақпарат орналастыру, ЖОО-дан шығару).

6. Білім алушылардың бағаланатын жұмыстарын орындау кезінде парақорлық, алдау, деректерді бұрмалау, курстық, дипломдық жұмыстарды, магистрлік диссертацияларды сату анықталған жағдайда, университет оқытушысы/қызметкері жұмыстан босатылғанға дейін тәртіптік жазаға тартылады.

7. Тәртіптік комиссияның жұмысын ұйымдастыру АЭБУ-дың ішкі тәртіп қағидаларымен немесе осы Ережемен реттеледі.

4.2 Тәртіптік комиссияның жұмыс регламенті.

ТК отырыстары этикалық нормаларды бұзу және академиялық адалдық фактілерінің анықталуына қарай өткізіледі.

ТК оқушылардың жазбаша жұмыстарын сараптамалық бағалауды жүзеге асырады және академиялық адалдықтың көрінісімен байланысты жағдайларды талдайды (алдау фактілері, жұмыстардың сәйкестігі, бағалардың өсуі және т.б.).

ТК ұсынылған жазбаша жұмыстарды сараптау және білім алушылар мен ПОҚ-ның жол берілмейтін мінез-құлқын талдау нәтижелері бойынша мынадай қорытынды шығаруы мүмкін:

- басқа біреудің мәтінін тағайындаудың бірнеше жағдайы анықталған жағдайда жазбаша жұмыс үшін бағаны төмендету (авторлықты көрсетпестен дәйексөздердің болмауы)

- плагиат, алдау, қайталау жағдайлары анықталған жағдайда білім алушының жазбаша жұмысының күшін жою.

- бақылау іс-шарасын қайта жүргізуді ұсыну;

- бұл жұмысты оқытушыға есептемеуге кеңес беріңіз;

- жазғы триместр кезеңінде бақылау іс-шарасын ақылы негізде тапсыру ұсынылсын;

- сөгіс жариялауды ұсыну;

- университеттен шығаруды ұсыну.

Тәртіптік комиссияның құқықтары мен міндеттері

ТК құқылы:

- әр түрлі саладағы мамандар болып табылатын басқа тәуелсіз сарапшылардан және кеңесшілерден көмек сұраңыз;

- өз құзыретіне кіретін мәселелер бойынша түсініктемелер, ұсынымдар, нұсқаулар беруге және шешімдер қабылдауға құқылы;

- университет білім алушыларының мінез-құлқын бұзу фактілеріне қатысты өз қорытындылары мен негіздемелері туралы институттарды, ректоратты жазбаша түрде хабардар ету;;

- ТК қызметін құжаттандыру, отырыстарды өткізу тәртібін айқындау, отырыстардың хаттамаларын жүргізу, оның мүшелерін алдағы отырыстар туралы хабардар ету, сондай-ақ отырыстарды ұйымдастыру;

ТК міндетті:

- осы құжатта көзделген функцияларды сапалы және уақтылы орындау;

- жүктелген міндеттер мен функцияларды орындау бойынша МҮ қызметін ұйымдастырады.

5 Тәртіптік комиссия

Тәртіптік комиссия (бұдан әрі-ТК) білім беру процесіне қатысушылардың құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын және білім алушылардың оқу қызметінің нәтижелеріне адамгершілік-этикалық бағалауды қамтамасыз ететін Тәуелсіз сараптамалық орган ретінде құрылады. Комиссия шешімі ұсынымдық сипатта болады.

Тәртіптік комиссияның міндеттері мен функциялары

Негізгі міндеттері:

• білім алушылар, оқытушылар және қызметкерлер арасында академиялық адалдық жағдайларының алдын алу.

• Академиялық адалдық фактілері туындаған жағдайда тәуелсіз сараптама жүргізу: көшіру, плагиат, сөз байласу және т. б.

• жазбаша жұмыстың кез келген түрін орындау кезінде академиялық адалдықтың этикалық нормалары мен қағидаттарын сақтауды бағалау.

ТК негізгі функциялары:

• оқушылардың жазба жұмыстарын этикалық бағалауға, ПОҚ ғылыми жарияланымдары мен әдістемелік әзірлемелеріне қатысу және студенттік жазба жұмыстарының академиялық адалдығы тұрғысынан этикалық сараптаманы ұйымдастыру;

• академиялық адалдыққа және этикалық нормалардың бұзылуына байланысты оқу кезеңінде және аралық аттестаттау кезеңінде туындаған даулы мәселелерді қарау;

• білім беру процесіне Академиялық адалдық қағидаттарын енгізу және этикалық нормаларды бұзатын білім алушылардың, ПОҚ пен қызметкерлердің мінез-құлқының алдын алу бойынша іс-шаралар өткізу;

• мінез-құлықты бұзу фактісі бойынша комиссия жұмысының нәтижелері бойынша кеңестер өткізу;

• Қоғамдық басқарудың басқа органдарымен өзара әрекеттесу: Студенттік кәсіподақ.

Тәртіптік комиссияның құрамы

• ТК құрамы Әкімшілік, оқытушылар, студенттік өзін-өзі басқару мүшелерінен құралады және ректордың бұйрығымен бекітіледі.

• ТК төрағадан, төрағаның орынбасарынан, жауапты хатшыдан және мүшелерден (кемінде 3) тұрады, олар 3 жылға тағайындалады.

АҚ жөніндегі Проректор

С.Коньшин

АМД директоры

Р. Мұхамеджанова

Келісілді:

ЖСД директоры

З. Абдуллина

